

MAZARS Közép-kelet-európai Adóbrosúra 2017

- Visszaszorulóban a jövedelmeket és a foglalkoztatást terhelő adók aránya
- Mégis drágul a foglalkoztatás, még mindig magas az *ún. adóék*
- Az adóbeszedést innovatív digitális eszközökkel segítik
- Szigorodik a transzferár-szabályozás

2017. május 23., Budapest – A MAZARS immár ötödik alkalommal foglalja össze a közép-kelet-európai régió országainak aktuális adózási információit. A kiadvány célja ezúttal is az, hogy a régió iránt érdeklődő befektetők számára lényegre törő helyzetjelentést adjon a térség adózási környezetéről, illetve lehetővé tegye egyes alapvető versenyképességi tényezők összehasonlítását. A broszúra először 2013-ban került publikálásra, akkor 15 ország adataival, mára ez a szám 19-re bővült. Magyarország szomszédos államain, valamint a visegrádi országokon kívül Görögország, Oroszország, Ukrajna és valamennyi volt jugoszláv utódállam, továbbá Albánia és a Baltikum államainak adókörnyezetét mutatja be. A jubileum alkalmat ad az elmúlt fél évtized tendenciáinak áttekintésére és értékelésére is.

Bevezetés és Magyarország helyzete

A régió országainak adórendszere az elmúlt években stabilnak mondható. A drasztikus strukturális átalakulások korszaka mára lezárult, a válságadók esetenként fokozatosan kivezetésre kerültek, máshol végleg beépültek az adórendszerek szerkezetébe. Mivel az elmúlt években az államháztartás egyenlege a legtöbb helyen sokat javult, a fogyasztás pedig növekedésnek indult, ez adott némi mozgásteret a pénzügyi kormányzatoknak, hogy az általános adópolitikájuk terén is új irányba forduljanak.

Látható, hogy a költségvetési bevételek szempontjából a termelési és importadók (ezen belül az áfa) évről-évre nagyobb szerepet kapnak, a GDP-hez viszonyított arányuk a régióban már 15% körül van, egyes országokban (pl. Magyarországon vagy Horvátországban) viszont 20% környékén áll¹, ami egyébként jelentősen magasabb az uniós átlagnál.

Magyarországon is évek óta hangoztatott kormányzati cél, hogy **az adóbevételek terén a hangsúly mindinkább a fogyasztási és forgalmi adók irányába tolódjon el.** Köztudott, hogy az egykulcsos 15%-os magyar személyi jövedelemadó nem tartozik a magasak közé –a közép-kelet-európai térségben mindenesetre találunk ennél alacsonyabb, de jóval magasabb adómértéket is.

Olyan radikális adómérték-csökkentésre viszont egyetlen más államban sem volt példa, mint amilyen a társasági adózás terén hazánkban 2017-től bekövetkezett. Mint ismeretes, a 10, illetve 19%-os kulcsokat egységesen **9%-os társasági adókulcs** váltotta fel. Ilyen alacsony adókulcsot eddig a régióban egyedül Montenegró kínált. Ezzel együtt már fokozottan igaz, hogy Magyarország tudatosan „aluladóztatja” a társasági nyereséget, ami azt jelenti, hogy az adóbevételeken belüli aránya jelentősen alacsonyabb, mondhatni marginális, mint az átlagosan jellemző szint.

Az sem újdonság, hogy cserében viszont **a magyar áfa általános kulcsa kivételesen magas**, ennek megfelelően mondhatjuk, ez a magyar adóbevételi struktúra egyik legfontosabb pillére. A múltbéli adómérték-változások (kedvezményes kulcsok alá eső termékkörök szélesítése, így pl. baromfi, tojás, tej, internet-szolgáltatás, éttermi vendéglátás) ezen nem változtatnak

¹ forrás: Eurostat

érdemben, ahogyan a közeljövőben várható módosítások sem. Sőt, az adóbeszedés hatékonyságát erősítő intézkedések még tovább emelik majd az áfabevételeket – itt a számlázó programok online bekötésére gondolhatunk.

Emellett viszonylag **magasabb a társadalombiztosítási alapokat megillető befizetések aránya is**. A MAZARS elemzésének táblázataiból egyértelművé válik, hogy a magyar bérköltség-szerkezet még mindig „nem az igazi”: a munkáltatónak 184 forintjába kerül, ha 100 forint nettó jövedelmet kíván juttatni a dolgozónak. Ez a jelentős „adóék” már csak részben magyarázható a munkáltatói bérjárulék mértékével, hiszen a szociális hozzájárulási adó kulcsa éppen az idén csökkent 22%-ra. Azonban, ha a munkavállalót terhelő közterhekkel együtt nézzük (15% szja és 18,5% egyéni járulék kerül levonásra), az adóterhelés nagyobb, mint máshol – legalábbis azok esetében, akik nem tudnak családi kedvezményt érvényesíteni.

A régiós folyamatok részletesebb elemzése

Forgalmi adózás (Value added tax)

A hozzáadottérték-adó minden modern adórendszerben az egyik legfontosabb bevételi forrást biztosítja az állami költségvetés számára. A szabályok nagyrészt harmonizáltak – az uniós tagállamokban mindenképpen, de például néhány éve Albánia is a közösségi szabályozással nagyrészt kompatibilis törvényt vezetett be. Az egyes államok által alkalmazott adókulcsok tekintetében azonban már jelentős eltérést találunk. Ha a normál adókulcsokat tekintjük, azt látjuk, hogy **a legtöbb államban ez 19 és 22 % között alakul**. Ehhez képest **a Horvátországban alkalmazott 25%-os, de főleg a Magyarországon hatályban lévő 27%-os normál áfakulcs különösen magasnak tekinthető**.

Ami pedig az elmúlt 5 év tendenciáját illeti, elmondható, hogy mind a csökkentésre (24-ről 19%-ra Romániában), mint a kisebb emelésre (legutóbb Görögországban 23-ról 24%-ra) volt példa.

Az is látható, hogy **több állam innovatív módon próbál fellépni a hozzáadottérték típusú adók hatékonyabb beszedése érdekében**. Az utóbbi években egyre több olyan intézkedés érhető tetten, amelyek célja egyértelműen a kontroll alól kivont, adózatlan ügyletek adókötelezettség alá vonása, az adócsalás csökkentése, a feketegazdaság kifehéritése. Ebbe az irányba hatnak az online pénztárgépek bevezetésére irányuló kezdeményezések, illetve a fuvarozással járó ügyletek figyelemmel kísérését szolgáló új jogintézmények (így a térségben elsőként a magyar EKAER szabályozás, melyet idén követett a lengyel SENT rendszer). Ebbe a sorba illeszkedett a több országban is bevezetett belföldi összesítő jelentés is. A jövőben azonban az államok még tovább mehetnek: 2018 júliusáig Magyarországon a számlázó programokat úgy kell továbbfejleszteni, hogy azok a számla kibocsátásakor elektronikusan megküldjék a számlaadatokat az adóhatóság részére.

A foglalkoztatást terhelő adók

A forgalmi és fogyasztási adók térnyerésével párhuzamosan a jövedelmeket és a foglalkoztatást terhelő adók aránya némileg visszaszorul. Ez elsősorban a társasági nyereségadóztatás területén szembeötlő, hiszen 2017-től is több országban voltak kisebb-nagyobb társasági adócsökkentések.

A csökkentés tendenciája megfigyelhető a szociális járulékok esetében is, erre szükség is van, hiszen a bérjárulékok szintje versenyképesség-befolyásoló tényező. Utóbbi területen azonban még lehet helye a további mérséklésnek: a foglalkoztatással járó közterhek magas szintjének köszönhetően a munkáltatók teljes bérköltsége a régióban átlagosan megközelíti a nettó bérek 160%-át. Másképpen fogalmazva **az ún. adóék - ami a bérköltségen belül annak összes adó- és járuléktartalmát fejezi ki - átlagosan 37% körül alakul**, de pl. Magyarország esetében ezt a szintet

jelentősen meghaladja (46%), még úgy is, hogy 2017-től a munkáltatói járulékok jelentős csökkentésen estek át. Némileg eltérő a kép, ha a gyermekek utáni családi kedvezményeket is figyelembe vesszük, illetve ha az átlagbérnél magasabb fizetéssel számolunk, hiszen itt már megmutatkozik a több országban alkalmazott magasabb adókulcsok hatása is.

A számok ettől függetlenül is azt mutatják, hogy **a közép-kelet-európai régióban sem igazán „olcsó” többé a foglalkoztatás**. Az Eurostat 2016 Q4-es elemzése szerint például a legtöbb Visegrádi országban és a Baltikumban egy év alatt 5-10%-kal nőttek a bérköltségek, ezen belül is leginkább a kevésbé szakképzett munkakörökben.

Társasági nyereségadózás

Továbbra is igaz, hogy az adóalap számításának módja jelentősen eltérhet országonként, így a nyereségadózást nem lehet pusztán az adókulcsok alapján összehasonlítani. Ugyanakkor **a legalacsonyabb és a legmagasabb kulcs között ma már 20 százalékpontos különbség mutatkozik**, ami alapvető szemléletbeli különbséget takar.

Az elmúlt 5 évben több állam is csökkentett a nyereségadó mértékén néhány százalékpontot (így Magyarország, Horvátország, Szlovénia, Szlovákia és Ukrajna). Ezzel a közép-kelet-európai régióban **az adókulcsok átlaga nem éri el a 16%-ot** (több kulcs esetén a legmagasabb kulccsal számolva). Adómérték-növelésre pedig egyedül Görögországban volt példa, ahol a térség eddig is legmagasabb adókulcsa tovább emelkedett, 29%-ra.

- Jellemző, hogy a Közép-Kelet-európai országok adórendszere megengedi a korábbi években keletkezett **veszteségek továbbvitelét** és felhasználását a későbbi évek pozitív adóalapjával szemben. Az elmúlt években azonban egyértelmű az a tendencia, miszerint a veszteség a keletkezését követően csak meghatározott ideig használható ilyen célra, ez az időtartam pedig a legtöbb államban 5 pénzügyi év. Már csak néhány állam engedi a veszteségek időbeli korlátozás nélküli elhatárolását (Szlovénia, Litvánia és Lettország). A veszteségek visszamenőleges felhasználása viszont általában sehol nem megengedett.
- Elmondható, hogy a vizsgált országok döntő többsége korábban is alkalmazott valamilyen **alultőkésítési** szabályt, melyek meghatározzák, hogy a vállalati hitelekre fizetett kamatok mekkora része vonható le a nyereségadó alapjából. Ez a kör az elmúlt években még tovább bővült. Persze ennek körében eltérő megoldásokkal találkozhatunk. Általánosnak az tekinthető, hogy akkor számít alultőkésítettnek egy vállalat, ha a saját tőkéjének háromszorosát vagy négyszeresét elérő kötelezettségekkel rendelkezik. Van azonban olyan állam (Lengyelország), ahol ezt az arányt 1:1-ben határozták meg.
- Nem ennyire egységes a kép, ha a tőkejövedelemre kivetett **forrásadó** elterjedtségét vizsgáljuk. A régió államainak több mint fele alkalmaz ilyen adót a kamat-, osztalék- és jogdíjjövedelmekre, mértéke általában 15%, bár több országban is találkozhatunk ennél jóval magasabb, akár 19-20%-os kulcsokkal is. Természetesen ezeket is csak a vonatkozó adóegyezmények rendelkezései figyelembe vételével lehet alkalmazni, hiszen a legtöbb közép-kelet-európai állam kiterjedt kettős adóztatást elkerülő egyezményrendszerrel bír. Ugyanakkor a balti államok és Magyarország továbbra sem alkalmaz forrásadót a tőkejövedelmekre, így ezek az országok vonzó helyszínek lehetnek a holding-struktúrák számára.
- Érdemes azt is megemlíteni, hogy az országok több mint fele számolt be arról, hogy adórendszerük valamilyen formában **támogatja a kutatás-fejlesztési (K+F) tevékenységet**. Az ilyen célú adóösztonzók beépítése a szabályozásba egyértelmű tendencia volt az elmúlt fél évtizedben.

Transzferárak

Az elmúlt 5 év tapasztalatai szerint a régiós országok közül egyre több ismeri fel, hogy – az adóbevételek megtartása érdekében – érdemes cégcsoporton belüli, esetleg határokon átnyúló ügyletekre koncentrálnia: ennek megfelelően **a transzferár-szabályozás ma már szinte mindegyik ország adórendszerében megjelent.**

Ugyancsak az elmúlt 5 év gyümölcse az OECD által meghirdetett BEPS („base erosion and profit shifting”) akcióterv, mely kiemelt fontosságú területként kezeli a transzferárak területét és a kapcsolódó dokumentációs kötelezettség kérdéskörét. Az OECD által előírt **„country-by-country reporting” (CBCR)** alapvető célja, hogy az átláthatóságot erősítse azáltal, hogy a helyi adóhatóságok számára az adókockázatok felméréséhez szükséges információkat biztosítsa.

A MAZARS világszerte

A MAZARS egy nemzetközi, integrált és független szervezet, amely a világ 79 országában 18 000 szakemberrel dolgozik a könyvvizsgálat, a számviteli tanácsadás, az adó-, a jogi és a tranzakciós szolgáltatások, valamint a pénzügyi outsourcing területén.

A MAZARS Magyarországon / www.mazars.hu

A MAZARS 1991-ben nyitotta meg magyarországi irodáját azzal a céllal, hogy segítse francia ügyfelei letelepedését Kelet-Közép-Európában. Azóta a MAZARS hazai ügyfélköre számos nemzetközi és magyar vállalkozással bővült, a vállalat pedig a 110 magasan képzett szakemberével jelenleg az ötödik legnagyobb könyvvizsgáló cég a hazai piacon.

További információ:

Oláh Péter ügyvezető

PR-ego Kommunikációs Ügynökség

Tel.: + 36 30 500-5221

e-mail: olah.peter@publicrelations.hu